

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 23839/2023
06.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Тања Савић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарства правде, коју заступа Државно правобранилаштво у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2230/22 од 09.06.2022. године, у седници одржаној 06.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2230/22 од 09.06.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 2048/21 од 16.09.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете по основу умањења животне активности исплати износ од 400.000,00 динара са законском затезном каматом од 16.09.2021. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 196.100,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2230/22 од 09.06.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се тужена обавезе да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за душевни бол због умањења животне активности плати 400.000,00 динара са законском затезном каматом од 16.09.2021. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 39.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права (са неблагоприятном допуном) позивајући се на члан 404. ЗПП.

Испитујући побјану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП и да зато нема разлога да се испитују услови из члана 404. цитираног закона, али да није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је полицијски службеник у звању самосталног полицијског инспектора на радном месту ... у одељењу за ПУ Сектор унутрашње контроле је 06.02.2011. године позвао тужиоца на саслушање, а затим је поднео дисциплинску и кривичну пријаву због основане сумње да је учинио злоупотребу службеног положаја. Више јавно тужилаштво у Нишу је 17.12.2012. године поднело оптужни предлог којим је тужиоцу стављено на терет да је учинио кривично дело одавања службене тајне из члана 369. став 1. КЗ. Пресудом Вишег суда у Нишу К 266/12 од 08.03.2013. године тужилац је ослобођен од оптужбе да је извршио наведено кривично дело, али је наведена пресуда укинута, па је у наставку поступка јавни тужилац на главном претресу одустао од гоњења. Пресудом Вишег суда у Нишу К 192/13 од 28.11.2013. године одбијена је оптужба против тужиоца услед одустајања јавног тужиоца од оптужбе. Тужиоцу је било стављено на терет да је супротно Обавезном Упутству о правилима и поступцима у коришћењу информационог система МУП-а Србије предузео радњу увида у заштићену базу података ЈИС (Јединствени информациони систем) и податке о адресама двоје грађана преко СМС поруке 02.08.2010. године и преко телефона 04.10.2010. године, саопштио трећим лицима и на тај начин причинио штету Министарству унутрашњих послова. Тужилац је свој тужбени захтев засновао на тврдњи да је против њега неосновано вођен кривични поступак и да је у предкривичном поступку дошло до преквалификације на теже кривично дело, а у судском поступку је предметом задуживано више судија, па је неизвесност у погледу исхода поступка трајала до фебруара 2011. године, када је позван на саслушање у Сектору Унутрашње контроле па до правноснажности пресуде К 192/13 од 28.11.2013. године. Тужилац је за то време углавном био на боловању, није био удаљен са рада, није био у притвору, слобода кретања му није била ограничена ни неком другом мером, а по окончању поступка је наставио да ради у истој служби. На основу налаза и мишљења судског вештака неуропсихијатријске струке је утврђено да је тужилац због наведеног кривичног поступка дошао у стање акутне стресне реакције које се развило у поремећај прилагођавања праћен психосоматским тегобама и ово је услед пада одбрамбених механизма довело до психичког поремећаја - трајне измене личности, због чега је тужиочева животна активност смањена за 25%.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца и обавезао тужену да му накнади нематеријалну штету због претрпљених душевних болова на име умањења животне активности, налазећи да је тужиоцу она смањена услед трајног психичког поремећаја као последице кривичног поступка који је окончан одбијањем оптужбе. Закључио је да тужилац иако није био лишен слободе има право на накнаду нематеријалне штете због смањене животне активности применом члана 200. Закона о облигационим односима (ЗОО), досудивши му новчану сатисфакцију у траженом износу од 400.000,00 динара.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је тужбени захтев тужиоца одбио, имајући у виду да тужилац није био лишен слободе, нити је на страни

тужене постојала одговорност у смислу одредбе члана 172. Закона о облигационим односима.

Одредбом члана 172. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

По оцени Врховног суда, правилан је закључак и правни став другостепеног суда да у конкретном случају нису испуњени услови за примену одредбе члана 172. ЗОО. Сама чињеница да је против тужиоца вођен кривични поступак не може се сматрати неправилним и незаконитим радњама органа тужене, без обзира на за тужиоца повољан исход, с обзиром на то да су органи тужене поступали у оквиру законом датих овлашћења. Покретање и вођење кривичног поступка представља употребу легалних правних средстава против могућих и потенцијалних учинилаца кривичних дела и подразумева закониту процедуру током које су окривљени заштићени претпоставком о невиности. Примена правних средстава не представља неправилан и незаконит рад ни у ситуацији када је окривљени ослобођен оптужбе, када је оптужба одбијена или поступак обустављен, па је с обзиром на постављени тужбени захтев на тужиоцу био терет доказивања конкретног пропуста и радње предузете на његову штету и постојање узрочно-последичне везе између таквих пропуста и радњи које имају карактер неправилног и незаконитог рада органа тужене, а које тврдње тужилац током поступка није доказао. Дакле, у одсуству конкретно утврђених противправних поступака од стране органа тужене током покретања и трајања кривичног поступка, чињеница да је кривични поступак окончан без осуђујуће пресуде сама по себи није довољна за закључак о неправилном и незаконитом раду, па тужилац према општим одредбама члана 172. ЗОО нема право на накнаду штете за душевни бол због смањења животне активности. Трајање кривичног поступка није од утицаја на одговорност тужене у смислу цитиране законске одредбе, с обзиром да је у време трајања кривичног поступка против тужиоца, заштита права на суђење у разумном року и права на накнаду штете настале поводом истог, била обезбеђена у складу са одредбама члана 82., 89. и 90. Закона о Уставном суду („Службени гласник Републике Србије“ број 109/07, 99/11 и 18/13-УС) уставном жалбом и потом према члану 8А-8В Закона о уређењу судова („Службени гласник Републике Србије“ број 116/08...101/13) накнадом у посебном поступку.

Дакле, предмет тужбеног захтева тужиоца је накнада штете за душевни бол због умањења животне активности услед незаконитог рада органа тужене јер тужилац сматра да је јавни тужилац погрешно у оцени доказа поднетих уз кривичну пријаву, што је довело до подношења неоснованог оптужног предлога од кога се на крају одустало. Одговорност тужене државе као правног лица за штету коју проузрокује њен орган постоји када је трећем лицу штета проузрокована у вршењу или у вези са вршењем функција државног органа, те да је штета настала као последица таквог рада органа који се може сматрати прекорачењем, злоупотребом или погрешном применом датих овлашћења. Орган који поступа у оквиру законског овлашћења није одговоран за штету по основу члана 172. став 1. ЗОО. Стога су неосновани ревизијски наводи да је побијаном пресудом погрешно примењено материјално право.

Правилно је одлучено и о накнади трошкова поступка на основу члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП.

Сходно изложеном, на основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић